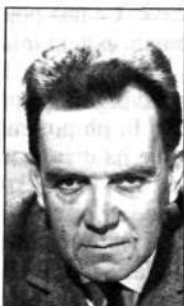


K R O N I K A



Ciril Stani

Janko Glazer: RAZPRAVE, ČLANKI, OCENE

Potem ko je mariborska založba Obzorja izdala Pesmi Janka Glazerja ter tako počastila stoletnico njegovega rojstva, je ista hiša na pomlad 1994 poslala na knjižni trg še prek 1200 strani obsegajočo knjigo Razprave, članki, ocene*, ki zajema domala integralni del Glazerjevega strokovnega pisanja, nastajajočega v časovnem razponu od 1914 do 1975, predstavlja pa avtorja z njegovimi kulturnozgodovinskimi prispevki v najširšem pomenu te besede, predvsem s področja literarne zgodovine, biografike, bibliotekarstva in obče kulture, torej raznovrstne tematike, ki ji je Janko Glazer posvečal svoje znanstveno zanimanje.

Zelo obsežnega in odgovornega dela pri zbiranju in odbiranju gradiva, njegovi ureditvi in pripravi ter komentatorski spremljavi, zajeti na kakih sedemdesetih straneh opomb s potrebnimi podatki, zgodovinskimi osvetlitvami in prikazom poglobitnih vsebinskih silnic Glazerjevih razprav, se je lotil in ga zavzeto opravil profesor Viktor Vrbnjak, ki je hkrati napisal tudi spremno besedo s poglobilnimi podatki o Glazerjevem življenju in delu ter beležke k opombam, poskrbel pa je tudi za imensko kazalo. Pobudnik in urednik pričujoče knjige zasluži vsekakor polno priznanje.

Kako je prof. Viktor Vrbnjak uredil Glazerjevo strokovno publicistiko? Razvrstil jo je v devet vsebinsko zaokroženih ciklov, ki obsegajo, povzeto zelo jedrnato, naslednja področja: slovensko poezijo, osrednji predmet Glazerjevega literarnozgodovinskega in literarnoteoretičnega zanimanja, predvsem njen kvalitativno relevantni del; dela, ki so nastajala v obdobju realizma in po drugi svetovni vojni; starejše slovstvo; tiskarstvo, časnike, časopise, bibliografijo in knjigotrštvo; študijsko knjižnico v Mariboru in tamkajšnje Zgodovinsko društvo; literarni in kulturni delež severovzhodne Slovenije; in nazadnje še zapiske pretežno avtobiografske narave.

Panorama teh besedil ponuja strnjen in celovit pogled na tisto plast Glazerjevega dela, katerega pomen vidimo predvsem v kritičnem vrednotenju, razlagi in estetski valorizaciji besednih umetnin ali v kritičnem razboru njihovih izdaj, posebno antologij, ter v prispevkih o kulturnem in literarnem deležu severovzhodnega dela Slovenije v skupno slovensko kulturno zakladnico, kjer so zijale prenekatero praznine ali pa veljale napačne, pomanjkljive presoje, prav na to pa je Janko Glazer vseskozi opozarjal, o tem argumentirano pisal ter veliko stvari dognal, izpopolnil in prevrednotil.

* Izšlo ob stoletnici avtorjevega rojstva. Izbral, uredil in opombe napisal Viktor Vrbnjak. Založba Obzorja Maribor, 1993.

V tem informativnem poročilu tudi kratko ni mogoče povzeti, kaj vse je zajemalo Glazerjevo pisanje, česa vsega se je lotil ta izredno razgledani poznavalec, znan po temeljitosti in neizprosni zavezanosti razvidnemu in pravičnemu presojanju. Glazerjeva publicistika v resnici izpričuje visoko znanstveno raven, strokovno neoporečnost, trdno argumentacijo in privrženost spoznani resnici, a hkrati obzirno držo do obravnavanega predmeta in avtorja. Gola apodiktičnost mu je bila vselej tuja. Predmet obravnave je jasno predstavil, razbral njegove bistvene koordinate, ga primerjalno analiziral in nato tudi jasno izoblikoval svojo sodbo. V literarno in estetsko vrednostnih ocenah, še posebno poezije, pri čemer sta ga vodila izjemna razgledanost in domala nezmotljivi čut za pristno vrednoto, pa je zmeraj dopuščal tudi možnost drugačnega videnja, a je svoje mnenje vedno poskušal utemeljiti. Spričo svoje natančnosti ni zapustil trdne pozitivistične podlage, vendar jo je s kritičnim in estetsko občutljivim notranjim organom prodorno nadgrajeval. To v polni meri velja predvsem za njegove analize pesniških stvaritev (kar spomnimo se briljantnih interpretacij Župančičevih pesmi, ocen raznih antologij, primerjalnih študij prevodov, literarno-estetskih razgledov in orisov). Iz tega mozaika bi bila lahko nastala Glazerjeva poetika, in kolikor mi je znano, se mu je misel na to tudi motala po glavi. Žal je ni uresničil. Bržčas se je zavedal teže takega podjetja, gotovo pa mu je ob tolikem in tako raznovrstnem delu – ta knjiga je pač najbolj prepričljiv dokaz za to – zmanjkovalo časa. Nesporno so Glazerjeve interpretacije poezije nenadkrijljive, ustvarjalni pesniški vzgibi in subtilno zaznavanje njihovih zakonitosti so bili njegovi senzibilnosti nenavadno blizu. Zato vidim posebno vrednost Glazerjevega pisanja prav v tistih straneh, kjer razgrinja spekter pesniške produkcije, jo analizira in ocenjuje. Tu je najbolj svež, pristen, prepričljiv, nazorno jasen, razvidno konkreten.

To vsej ostali publicistiki Janka Glazerja nikakor ne jemlje teže, nasprotno, značilne poteze njegovega pisanja opazamo tudi v spisih drugega in drugačnega tematskega kroga. Glazer si je zmeraj postavljaj visoka merila, bodisi da se je oglašal v zboru najbolj meritornih presojevalcev na slovenskem literarnem nebu, bodisi da je pisal o manj pomembnem, na videz minornem drobcu, ki se mu je približal z enako mero odgovornosti. Posebno pa velja poudariti, da je opravil prenekatero temeljno nalogo v zvezi z deležem severovzhodnega dela Slovenije v slovenskem kulturnem in literarnem prostoru, kateremu se je čutil posebej zavezan. Marsikatero dragotino je oživil, nanovo osvetlil, pomaknil z obrobja v ospredje. Tudi o tem govori naša knjiga.

Čeprav se Glazerjeva publicistika mimo drugega odlikuje predvsem po jasnosti in plastičnosti, je svoj izrazni aparat vedno tudi prilagajal naravi in specifikam obravnavanega predmeta. Zgledov za to je nešteto, na enega bi vendar posebej opozoril: na portret pohorskega pevcu Jurija Vodovnika iz šestdesetih let. Gre za briljanten, nazoren, a hkrati dobrodušen oris tega nenavadnega, v žlahtnem pomenu besede ljudskega pevcu s pravo pohorsko dušo. Janko Glazer je ta portret upodobil s sijajno izrazno barvo in potezo.

Ob svoji šestdesetletnici je Janko Glazer v pogovoru z Mitjo Mejakom za Radio Ljubljana izrekel tudi tale stavek: »Da sem se udeleževal na raznih področjih, je prej slabost kot prednost.« Sam se je pač najbolj zavedal, koliko je bila njegova vsestranska vpreženost tudi ovira pri lastnem ustvarjalnem delu, torej predvsem pesnjenju. Toda svojemu nacionalno in tudi pokrajinsko zavezanemu dolgu se ni mogel in tudi ni hotel odpovedati. Zato je zdaj knjiga njegovih razprav, člankov in ocen tudi pred nami. Ustvarjalnost pa je v bogati meri vtisnjena tudi na njenih straneh.